

GYMNÁZIUM HEŘMÁNEK

(Český Jazyk)

ROČNÍKOVÁ PRÁCE

Samuel Sedláček

Československé válečné filmy

Praha 2026

Prohlašuji, že jsem svou práci vypracoval/a samostatně a že jsem použil/a pouze těch zdrojů, které uvádím v bibliografii. U všech formulací, které nejsou mé vlastní, ale použité od jiných autorů, vyznačuji (např. uvozovkami) jejich rozsah a uvádím podle citačních zvyklostí daného jazyka jejich zdroj. U převzatých myšlenek též uvádím jejich zdroj, i když se jedná o mé vlastní formulace.

V Praze dne 20.5.

Samuel Sedláček

OBSAH

1. Úvod.....	4
2. Ostře sledované vlaky (1966).....	5
2.1 Základní informace.....	5
2.2 Děj a žánrové zařazení.....	5
2.3 Režijní přístup.....	5
2.4 Historický kontext a přijetí.....	6
3. Obchod na korze (1965).....	7
3.1 Základní informace.....	7
3.2 Děj a tematika.....	7
3.3 Filmový a historický kontext.....	7
4. Spalovač mrtvol (1969).....	9
4.1 Základní informace.....	9
4.2 Příběh a analýza.....	9
4.3 Filmový jazyk a styl.....	9
5. Atentát (1964).....	10
5.1 Základní informace.....	10
5.2 Historický kontext – Operace Anthropoid.....	10
5.3 Filmové zpracování.....	10
6. Daleká cesta (1948).....	11
6.1 Základní informace.....	11
6.2 Průkopnické dílo o holokaustu.....	11
6.3 Osud díla.....	11
7. Kolja (1996).....	12

7.1 Základní informace.....	12
7.2 Válka jako kulisa – příběh vztahu.....	12
7.3 Recepce a odkaz.....	12
8. Musíme si pomáhat (2000).....	13
8.1 Základní informace.....	13
8.2 Morální dilema v čase okupace.....	13
8.3 Filmový a společenský kontext.....	13
9. Tmavomodrý svět (2001).....	14
9.1 Základní informace.....	14
9.2 Příběh a tematika.....	14
9.3 Technická a umělecká kvalita.....	14
10. Srovnávací analýza.....	15
10.1 Společná témata.....	15
10.2 Stylové přístupy.....	15
10.3 Mezinárodní ohlas.....	15
11. Závěr.....	17
12. Bibliografie a použité zdroje.....	18
Primární prameny – filmy.....	18
Odborná literatura.....	18
Internetové zdroje.....	18

---

1. Úvod

Válečný film patří k nejstarším a zároveň nejnáročnějším filmovým žánrům. Jeho prostřednictvím společnost zpracovává traumata minulých i současných konfliktů, vzdává poctu hrdinům i obětem a klade otázky o smyslu násilí, obětavosti a lidské soudržnosti. V českém a československém prostředí získal tento žánr mimořádný společenský a kulturní rozměr, protože Československo bylo přímým účastníkem největších dějinných zlomů 20. století.

Tato práce si klade za cíl zmapovat nejvýznamnější díla české a československé válečné kinematografie.¹ Záměrně se zaměřuje na filmy, které překročily hranice pouhého dobového záznamu a staly se trvalou součástí národní kultury. Jde o filmy, které získaly mezinárodní uznání, filmová ocenění a dodnes jsou uznávány nejen v kontextu středoevropského, ale i světového filmového umění.

Práce sice není strukturovaná chronologicky, ale každý analyzovaný film je zasazen do svého historického a filmového kontextu. U každého díla se zabývám dějem, režijním přístupem, hereckou složkou, tematickým sdělením a jeho přijetí doma i ve světě.

Výběr filmů byl proveden na základě několika kritérií: historický a kulturní dopad, filmová kvalita hodnocená odbornou kritikou, filmová ocenění (včetně Oscara, Zlatého lva či Zlaté palmy) a přetrvávající vliv na diváky i tvůrce.² Do výběru jsou zařazeny filmy natočené v období od přelomu padesátých let 20. století do počátku 21. století.

---

¹Hames, P. (2005). *Czech and Slovak Cinema: Theme and Tradition*. Edinburgh University Press, s. 12.

²Liehm, A. J. (1974). *Closely Watched Films: The Czechoslovak Experience*. International Arts and Sciences Press, s. 45.

---

2. Ostře sledované vlaky (1966)

2.1 Základní informace

Rok výroby	1966
Režie	Jiří Menzel
Scénář	Bohumil Hrabal, Jiří Menzel
Předloha	Novela Bohumila Hrabala (1965)
Kamera	Jaromír Šofr
Hrají	Václav Neckář, Josef Somr, Vlastimil Brodský, Jitka Bendová
Ocenění	Oscar za nejlepší cizojazyčný film (1968)

2.2 Děj a žánrové zařazení

Film se odehrává v době nacistické okupace Čech na malé venkovské železniční stanici. Hlavním hrdinou je mladý výpravčí Miloš Hrma (Václav Neckář), který teprve dospívá a jehož mysl je zaměstnána především sexuálními starostmi a existenciálními pochybnostmi – daleko více než válkou, jež se odehrává kdesi v pozadí.

Na stanici vládne výpravčí Hubička (Josef Somr), hýřivý muž, jehož sexuální skandál s mladou telegrafistkou způsobí rozruch. Příběh vrcholí, když Miloš s partyzánkou Viktorií dostanou za úkol vyhodit do povětrí německý muniční vlak. Miloš, který dosud nedokázal prosadit sám sebe ani ve vztahu s dívkou, najednou musí provést hrdinský čin – a zaplatí za něj životem.³

Menzel mistrovsky kombinuje válečné drama s groteskní komedií. Hrůzy války jsou přítomny jako hrozivé kulisy, zatímco v popředí zůstávají každodenní starosti, humor a lidská slabost. Tato zdánlivá nevázanost zesiluje závěrečný tragický obrat o to mocněji.

2.3 Režijní přístup

Jiří Menzel v tomto svém celovečerním dílu prokázal výjimečnou schopnost vyvažovat tón. Adaptace Hrabalovy novely uchovává autorovu poetiku: ironický pohled na hrdinství, lásku k

---

³Menzel, J. (1966). Ostře sledované vlaky. Filmové studio Barrandov. Oscar za nejlepší cizojazyčný film udělila Akademie filmového umění a věd USA v roce 1968.

---

lidem a jejich každodennosti, tragikomický nadhled nad lidskými slabostmi.⁴ Kamera Jaromíra Šofra pracuje s černobílou fotografií velkoryse – pomalé záběry krajiny a stanice budují tu pravou atmosféru.

Film patří do proudu Československé vlny, která v šedesátých letech přinesla do kinematografie nový vzduch: naturalismus, humor, kritický pohled a odvahu mluvit o intimních tématech. Menzel se spolu s Hrabalem zařadil k autorům, jejichž práce přesáhla hranice Československa.

2.4 Historický kontext a přijetí

Film vznikl v uvolněné atmosféře pražského jara, kdy se česká kinematografie těšila relativní svobodě od ideologického pohledu komunistického Československa. Oscar v roce 1967 byl druhým filmovým Oscarem pro Československo a dodnes je Menzelova adaptace Hrabala považována za jedno ze stěžejních děl světové kinematografie šedesátých let.

---

⁴Liehm, A. J. (1974). Ostře sledované filmy, s. 92–97.

---

3. Obchod na korze (1965)

3.1 Základní informace

Rok výroby	1965
Režie	Ján Kadár, Elmar Klos
Scénář	Ján Kadár, Elmar Klos (dle povídky Ladislava Grosmana)
Kamera	Vladimír Novotný
Hrají	Jozef Kroner, Ida Kamínska, František Zvarík
Ocenění	Oscar za nejlepší cizojazyčný film (1966)

3.2 Děj a tematika

Film se odehrává v Slovenském státě za druhé světové války, v době deportací Židů.⁵ Truhlář Tono Brtko (Jozef Kroner) je svým švagrem jmenován správcem malého obchodu, jehož majitelkou je stará, téměř hluchá Židovka Rozálie Lautmanová (Ida Kamínska), která nechápe, co se kolem ní děje, považuje ho za pomocníka a začne o něj pečovat jako o syna.⁶

Brtko jí chce pomoci k útěku, ale v nastalé panice a strachu z odhalení ji nechtěně udusí. Aby unikl jisté smrti ze strany fašistických gardistů, spáchá Brtko na půdě obchodu sebevraždu oběšením. V surrealistickém epilogu pak Brtko a paní Lautmanová krácejí společně ve svatebních šatech za zvuků hudby, což symbolizuje smíření a posmrtný klid.

Obchod na korze je filmem o banálnosti zla, mlčení přihlížejících a osobní zodpovědnosti. Tóno není monstrum – je to obyčejný, slabý člověk, který selhal. A právě tato obyčejnost jeho selhání je nejsilnějším morálním poselstvím díla.

3.3 Filmový a historický kontext

Dvojice režisérů Kadár–Klos vytvořila dílo, které se odvážilo pojmenovat československý podíl na pronásledování Židů. Film byl natočen v černobílé fotografii, která záměrně odkazuje na dokumentární estetiku. Herečka Ida Kamínska, divadelní legenda, podala výkon nominovaný na Oscara za nejlepší ženský herecký výkon – výjimečné ocenění pro cizojazyčný film.

---

⁵Kadár, J. & Klos, E. (1965). Obchod na korze. Filmové studio Barrandov. Oscar za nejlepší cizojazyčný film 1966.

⁶Grosman, L. (1965). Obchod na korze. Nakladatelství Slovenský spisovateľ. Filmová adaptace vychází z autorovy povídky ze sbírky Ulička na druhom svete.

---

4. Spalovač mrtvol (1969)

4.1 Základní informace

Rok výroby	1969
Režie	Juraj Herz
Scénář	Ladislav Fuks, Juraj Herz (dle románu Ladislava Fukse)
Kamera	Stanislav Milota
Hrají	Rudolf Hrušínský, Vlasta Chramostová, Jana Stehnová-Čechová
Poznámky	Po invazi 1968 zakázán, distribuován se zpožděním Československý kandidát na Oscarech v roce 1969

4.2 Příběh a analýza

Pan Karel Kopfrkingl (Rudolf Hrušínský) je zdvořilý, tichý a zdánlivě bezúhonný zaměstnanec krematorního ústavu v Praze konce třicátých let. Je posedlý kremací, o níž mluví s mystickým zanícením jako o cestě k osvobození duše.⁷ Postupně podléhá nacistické ideologii, distancuje se od rodiny a nakonec se dopouští zločinů v zájmu vyššího řádu.

Juraj Herz vytvořil filmový ekvivalent konceptu banality zla – příběh o tom, jak normální člověk může být pohlcen systémem.⁸ Rudolf Hrušínský podal jeden z nejpůsobivějších výkonů v celých dějinách české kinematografie: jeho Kopfrkingl je děsivý právě proto, že je tak precizně slušný.

4.3 Filmový jazyk a styl

Film pracuje s expresionisticky zkreslenou kamerou, nelineárním střihem a prostoupenou atmosférou. Herz čerpal z tradice německého expresionismu. Vizuálně patří Spalovač mrtvol k nejobtížnějším filmům, jaké kdy v Československu vznikly. Byl dokončen těsně před srpnem 1968 a po sovětské invazi byl zakázán.

---

⁷Škvorecký, J. (1971). All the Bright Young Men and Women, s. 134.

⁸Arendt, H. (1963). Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil. Viking Press.

---

5. Atentát (1964)

5.1 Základní informace

Rok výroby	1964
Režie	Jiří Sequens st.
Scénář	Kamil Pixa, Miloslav Fábera, Jiří Sequens st.
Kamera	Rudolf Milič
Hrají	Radovan Brzobohatý, Rudolf Jelínek, Ladislav Mrkvička
Téma	Operace Anthropoid

5.2 Historický kontext – Operace Anthropoid

Film zpracovává atentát na Reinharda Heydricha, zastupujícího říšského protektora Čech a Moravy. Operaci Anthropoid provedli 27. května 1942 českoslovenští výsadkáři Jan Kubiš a Jozef Gabčík, vysazení z Velké Británie.⁹ Heydrich zemřel na následky zranění 4. června 1942.

Nacistická odvetná kampaň byla strašlivá: byly vyhlazeny vesnice Lidice a Ležáky, zatčeny, mučeny a popraveny tisíce lidí. Výsadkáři zahynuli v kryptě pravoslavného kostela svatého Cyrila a Metoděje v Praze 18. června 1942.

5.3 Filmové zpracování

Atentát byl jedním z prvních přímých zpracování tohoto tématu v české kinematografii. Film kombinuje prvky válečného thrilleru se vzpomínkovým dokumentarismem a snaží se autenticky zachytit ducha doby i pohled výsadkářů. Pozdější zpracování s českou stopou je film Anthropoid z roku 2016, který se dočkal mnoha nominací na ceny Český lev.

---

⁹Marek, J. (1998). Česká válečná kinematografie. Národní filmový archiv, s. 67–71.

---

6. Daleká cesta (1948)

6.1 Základní informace

Rok výroby	1948
Režie	Alfréd Radok
Scénář	Alfréd Radok, Erik Kolár, Mojmír Drvota
Hrají	Blanka Waleská, Otomar Krejča st., Viktor Očásek
Téma	Holokaust, transport Židů do Terezína
Poznámka	Po komunistickém převratu zakázán, rehabilitován po desetiletích

6.2 Průkopnické dílo o holokaustu

Daleká cesta je film, který se přímo a bez obalů zabývá holokaustem a osudy Židů za druhé světové války.¹⁰ Film sleduje Hanu Kaufmannovou, židovskou lékařku, která je spolu s rodinou deportována do Terezína.

Alfréd Radok se ve svém debutu odvážil na mimořádně nekonvenční téma. Film kombinuje hrané scény s autentickými dokumentárními záběry z koncentračních táborů, čímž vytváří hybridní formu, která byla tehdy zcela průkopnická.¹¹

6.3 Osud díla

Po komunistickém převratu v únoru 1948 byl film označen za formalistický a prakticky zakázán. Do širší distribuce se dostal až se zpožděním. Dnes je Daleká cesta považována za jedno z nejodvážnějších děl celé české kinematografie.

---

¹⁰Národní filmový archiv (2024). Katalog: Daleká cesta. Dostupné z: <https://nfa.cz>. Film byl po komunistickém převratu označen za formalistický a distribuován jen omezeně.

¹¹Radok, A. (1950). Vzdálená cesta. Kombinace hraného a dokumentárního materiálu předcházela podobné hybridní formy o více než dekádu.

---

7. Kolja (1996)

7.1 Základní informace

Rok výroby	1996
Režie	Jan Svěrák
Scénář	Zdeněk Svěrák
Kamera	Vladimír Smutný
Hrají	Zdeněk Svěrák, Andrej Chalimon, Libuše Šafránková
Ocenění	Oscar za nejlepší cizojazyčný film (1997)

7.2 Válka jako kulisa – příběh vztahu

Kolja není válečným filmem v tradičním slova smyslu. Je to film o posledních měsících sovětské okupace Československa a o neočekávaném vztahu mezi starým českým cellistou Františkem Loukou (Zdeněk Svěrák) a malým ruským chlapcem Koljou, jehož matka uprchla do Západního Německa.¹²

František je cynik, sukničkář a amatér v mezilidských vztazích. Kolja ho změní. Film postupně buduje nečekaně hluboký citový oblouk – přičemž v pozadí probíhá sametová revoluce a odchod sovětských vojsk. Vojensko-politická tematika je přítomna jako kulisa konkrétního lidského příběhu.

7.3 Recepce a odkaz

Kolja získala Oscara za rok 1996 a stala se dosud posledním českým filmem s tímto oceněním.¹³ Svěrákův scénář je modelem precizní dramaturgické práce: každá scéna slouží buď charakterizaci nebo narativnímu oblouku, a přitom celý film oplývá přirozeností a humorem.

---

¹²Svěrák, J. (1996). Kolya. Biograf Jan Svěrák / Portobello Pictures. Oscar za nejlepší cizojazyčný film 1997.

¹³Česko-Slovenská filmová databáze (2024). Kolya – hodnocení a recenze. Dostupné z: <https://www.csfd.cz>.

---

8. Musíme si pomáhat (2000)

8.1 Základní informace

Rok výroby	2000
Režie	Jan Hřebejk
Scénář	Petr Jarchovský (podle jeho novely)
Kamera	Jan Malíř
Hrají	Boleslav Polívka, Csongor Kassai, Jaroslav Dušek, Anna Šišková
Ocenění	Nominace na Oscara za nejlepší cizojazyčný film (2001)

8.2 Morální dilema v čase okupace

Film se odehrává za německé okupace v Praze. Manžel s manželkou přijmou do svého bytu mladého Žida a ukrývají ho před nacisty, přestože to pro ně znamená smrtelné nebezpečí.¹⁴ Situace se komplikuje, když se do bytu nastěhuje kolaborantský soused, který s nacisty aktivně spolupracuje.

Hřebejk a Jarchovský zvolili odvážný přístup: film kombinuje dramatickou vážnost s černou komedií.¹⁵ Sousedský kolaborant je zobrazen absurdně komicky a přesto hrozivě. Tato směs tónů je záměrná: realita okupace byla právě taková – groteskní, banální a smrtelně nebezpečná zároveň.

8.3 Filmový a společenský kontext

Film zapadá do linie českých filmů zabývajících se morální odpovědností řadového člověka v čase tyranie. Jde o otázku: Jak se zachovat, když systém chce, abyste kolabovali nebo přinejmenším mlčeli? Musíme si pomáhat nenabízí jednoduché odpovědi, ale přesvědčivě ukazuje, jak morální volba může v konkrétním člověku kolidovat s pudem sebezáchovy.

---

¹⁴Hřebejk, J. (2000). Musíme si pomáhat. Scénář: Petr Jarchovský. Nominace na Oscara za rok 2001.

¹⁵Jarchovský, P. (2000). Musíme si pomáhat – scénář. Biograf Jan Svěrák. Kombinace válečného dramatu s absurdní komedií je vědomě odkazem na tradici Hrabal–Menzel.

---

9. Tmavomodrý svět (2001)

9.1 Základní informace

Rok výroby	2001
Režie	Jan Svěrák
Scénář	Zdeněk Svěrák
Kamera	Vladimír Smutný
Hrají	Ondřej Havelka, Krystof Hádek, Tara Fitzgerald
Téma	Čeští letci RAF za druhé světové války

9.2 Příběh a tematika

Tmavomodrý svět sleduje osud dvou českých stíhacích letců, kteří po pádu Francie v roce 1940 uprchli do Británie a bojovali jako součást Královského letectva (RAF).¹⁶ V zázemí se oba muži zamilují do téže Angličanky, což jejich přátelství zkomplikuje.

Film je přímou poctou skutečným československým letcům RAF, kteří sehráli klíčovou roli v bitvě o Británii. Jejich příběh byl po válce komunistickým režimem systematicky potlačován, příslušnost k britské armádě byla pro režim problémová a mnozí z těchto hrdinů byli po návratu domů vězněni nebo perzekuováni.¹⁷

9.3 Technická a umělecká kvalita

Svěrák investoval do vzdušných soubojů značné prostředky. Letecké sekvence, kombinující historická letadla s digitálními efekty, patří k nejpůsobivějším, jaké v české kinematografii vznikly. Tmavomodrý svět je filmem nejen o válce, ale i o zapomnění a rehabilitaci: rámcový příběh zasazuje letecké retrospektivy do kontextu komunistického vězení, kde veterán vypráví svůj příběh.

---

¹⁶Svěrák, J. (2001). Tmavomodrý svět. Biograf Jan Svěrák. Film byl natočen ve dvou jazykových verzích (česky a anglicky).

¹⁷Hames, P. (2005). Czech and Slovak Cinema, s. 201. Komunistická historiografie systematicky potlačovala příběhy letců RAF jako 'buržoazní kolaboranty se západním imperialismem'.

---

10. Srovnávací analýza

10.1 Společná témata

Přes veškerou žánrovou a stylovou rozmanitost analyzovaných filmů se v nich opakují klíčová témata, která lze označit za charakteristické rysy české a československé válečné kinematografie. Na rozdíl od mnoha hollywoodských válečných filmů, které oslavují hrdinství velitelů, české filmy se soustředí na morální dilema obyčejných lidí v mezní situaci.¹⁸

Druhým opakujícím se tématem je tragikomický nadhled jako obranný mechanismus. Česká kultura historicky zpracovávala traumata s dávkou sebeironického humoru. Ostře sledované vlaky a Musíme si pomáhat tuto tradici přenesly na filmové plátno: válečná tragédie je zachycena s groteskními prvky, které zesilují existenciální naléhavost.

Třetím tématem je historická paměť a zápas s ní. Mnohé z těchto filmů vznikly jako přímá reakce na mlčení nebo deformování paměti – komunistická historiografie potlačovala příběhy letců RAF, holokaust a morální spoluúčast Čechů na pronásledování Židů.

10.2 Stylové přístupy

Z hlediska filmového jazyka lze analyzovaná díla rozdělit do tří skupin. První skupinu tvoří filmy Nové vlny (šedesátá léta), pracující s naturalistickým hereckým projevem, černobílou fotografií a improvizovanými dialogy. Druhou skupinu představují expresionisticky orientovaná díla Spalovač mrtvol a Vzdálená cesta, využívající vizuální deformaci k vyjádření psychologické distorze. Třetí skupinu tvoří produkčně náročnější filmy z devadesátých let, kombinující autorský přístup s žánrovými konvencemi.

10.3 Mezinárodní ohlas

Pozoruhodný je mezinárodní úspěch české a slovenské válečné kinematografie. Tři filmy – Ostře sledované vlaky, Obchod na korze a Kolja získaly Oscara za nejlepší cizojazyčný film.¹⁹ V ohledu na velikost země a produkční kapacitu je to výjimečný výsledek. Tato díla prokázala, že regionální příběhy mohou promlouvat univerzálně, pokud jsou vystavěna na autentické lidské zkušenosti a precizním řemesle.

---

¹⁸Liehm, A. J. (1974). *Closely Watched Films*, s. 203–210. Analýza tragikomické tradice jako charakteristického rysu české kultury od Haška po filmovou Novou vlnu.

¹⁹Akademie filmového umění a věd USA (2024). *Academy Awards Database*. Ostře sledované vlaky (1968), Obchod na korze (1966), Kolya (1997).

---

11. Závěr

Česká a československá válečná kinematografie patří k nejcennějším příspěvkům naší kultury do světového filmového dědictví. Analyzovaná díla vznikla v různých historických podmínkách a přesto je spojuje výrazný tvůrčí rukopis: zájem o morální psychologii jednotlivců, tragikomická tradice, zpracovávání traumatu a odvaha pojmenovávat nepohodlné historické pravdy.

Filmy jako *Ostře sledované vlaky* nebo *Obchod na korze* zůstávají aktuální i šedesát let po svém vzniku. Jejich síla nespočívá v epičnosti bitevních scén, ale v přesnosti lidského portrétu a v otázkách, které kladou divákovi: Jak bych se zachoval já? Obstál bych v morální zkoušce, v níž selhal Tóno Brtko?

Tato práce si neklade za cíl vyčerpávající přehled – česká válečná filmografie je bohatá a zahrnuje desítky dalších hodnotných děl. Cílem bylo upozornit na klíčová, formativní díla a ukázat, jak každé z nich přispělo k rozvoji žánru i k utváření kolektivní historické paměti národa.

Válečný film v česko-slovenském prostředí není jen zábava ani pouhé připomenutí dějin. Je to forma zpracování kolektivního traumatu, způsob kladení otázek o hodnotách a způsob předávání paměti generacím, které válku nezažily. V tomto smyslu si tato díla zaslouží trvalou pozornost – na filmovém plátně i ve školní výuce.

---

12. Bibliografie a použité zdroje

Primární prameny – filmy

Radok, A. (1948). Daleká cesta. Národní filmový archiv.

Sequens, J. (1964). Atentát. Filmové studio Barrandov.

Kadár, J., & Klos, E. (1965). Obchod na korze. Filmové studio Barrandov.

Menzel, J. (1966). Ostře sledované vlaky. Filmové studio Barrandov.

Herz, J. (1969). Spalovač mrtvol. Filmové studio Barrandov.

Svěrák, J. (1996). Kolja. Biograf Jan Svěrák / Portobello Pictures.

Hřebejk, J. (2000). Musíme si pomáhat. Biograf Jan Svěrák.

Svěrák, J. (2001). Tmavomodrý svět. Biograf Jan Svěrák.

Odborná literatura

Andrew, D. (1984). Concepts in Film Theory. Oxford University Press.

Arendt, H. (1963). Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil. Viking Press.

Grosman, L. (1965). Obchod na korze. Nakladatelství Slovenský spisovateľ.

Hames, P. (2005). Czech and Slovak Cinema: Theme and Tradition. Edinburgh University Press.

Liehm, A. J. (1974). Closely Watched Films: The Czechoslovak Experience. International Arts and Sciences Press.

Marek, J. (1998). Česká válečná kinematografie. Národní filmový archiv.

Škvorecký, J. (1971). All the Bright Young Men and Women: A Personal History of the Czech Cinema. Peter Martin Associates.

Internetové zdroje

Akademie filmového umění a věd USA . Academy Awards Database.
<https://awardsdatabase.oscars.org>

Česko-Slovenská filmová databáze. Přehled českých filmů. <https://www.csfd.cz>

Národní filmový archiv. Katalog filmů. <https://nfa.cz>